

.... U rukopisu doc. dr. sc. Anemarije Lukić uočava se veliki iskorak u pisanju lokalne / za-
vičajne povijesti u kojoj su izražena gledišta postmodernističkih pristupa prošlosti uz uvažava-
nje znanstvenih standarda. Stoga ovaj rukopis izražava prožimanje historiografske tradicije
i novijih stremljenja u kojima je djelovanje jednog čovjeka, u ovom slučaju gradonačelnika
Vjekoslava Hengla, autorica stavila u širi kontekst lokalne i nacionalne povijesti te novijih
povijesnih paradigmi kao što su npr. komunalne prilike i potrebe, svakodnevnica, politička
previranja i drugo, pokazavši da je pisanje i opisivanje prilika i života u jednome gradu i u
razdoblju od samo 14 godina (1920. - 1934.) itekako složen i aktualan proces.

prof. dr. sc. Zlata Živaković-Kerže

.... Radi se o djelu koje govori prvenstveno o lokalnoj povijesti Osijeka u međuratnom raz-
doblju. Međutim, u stvari se radi o djelu koje u velikoj mjeri govori o povijesti Hrvatske i
Kraljevine SHS / Jugoslavije, posebno u smislu odnosa politike dinastije Karađorđevića i
njezinog kruga, te njezinog instrumenta, državne administracije, prema prečanskim krajevima.
U više se navrata iznosi eksplicitno da se u stvari radilo o velikosrpskoj politici državnog
režima koja je za cilj imala iskoristiti prečanske krajeve u korist srbijanskih. Može se reći da
je ovo izvor i za povijest jugoslavenske režimske politike prema hrvatskim gradovima i Hr-
vatskoj općenito.

Knjiga govori i o odnosu države prema manjinama, što je za Osijek bilo vrlo relevantno, s ob-
zirom na velik broj tamošnjih Nijemaca. Obraduje i povijest Nijemaca i drugih nacionalnih
manjina u Osijeku i njihov utjecaj na politički život.

dr. sc. Katarina Horvat

.... Iako se studija djelovanja političara čini zahtjevno s aspekta znanstvene nepristranosti, au-
torica doc. dr. sc. Anemarija Lukić je na primjeru gradonačelnika Hengla pokazala spremnost
i vještinu iskusne povjesničarke. Uspjela je objediniti i sintetizirati različite i obimne izvore,
pohranjene u nekoliko arhivskih fondova Državnoga arhiva u Osijeku i brojne članke ono-
dobnog tiska. Pri tome je znanstvenom metodologijom, objektivno i sustavno prikazala svu
složenost strategije razvoja grada Osijeka te nevjerojatnu upornost gradonačelnika Hengla,
kojeg je istaknula kao izvrsnog taktičara i vještog političara u savladavanju prepreka tijekom
kreiranja iste.

izv. prof. dr. sc. Marija Benić Penava

cijena: 100,00 kn

Anemarija Lukić Osijek gradonačelnika Vjekoslava Hengla (1920. – 1934.)

Anemarija Lukić

Osijek gradonačelnika Vjekoslava Hengla (1920. – 1934.)

Anamarija Lukić

Osijek gradonačelnika Vjekoslava Hengla (1920. – 1934.)

Nakladnik:
Njemačka narodnosna zajednica – Zemaljska udruga Podunavskih Švaba Osijek

Sunakladnik:
Institut društvenih znanosti Ivo Pilar

Za nakladnika:
Vladimir Ham, dipl. oec., predsjednik

Za sunakladnika:
prof. dr. sc. Željko Holjevac, ravnatelj

Glavni i odgovorni urednik:
prof. dr. sc., dr. sc. Miljenko Brekalo

Izvršna urednica:
dr. sc. Ivana Jurčević

Tehnički urednik:
dr. sc. Dinko Jukić

Recenzentice:
prof. dr. sc. Zlata Živaković-Kerže,
izv. prof. dr. sc. Marija Benić Penava,
dr. sc. Katarina Horvat

Grafički urednik:
Krešimir Rezo, graf. ing.

Lektorica:
Zorica Androić, prof.

Korektura:
Marija Mihelić, prof.

Tisak:
Krešendo, Osijek

ISBN (DG) 978-953-8036-06-4
ISBN (Institut društvenih znanosti Ivo Pilar) 978-953-8404-06-1

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Gradske i
sveučilišne knjižnice Osijek pod brojem 150421087.

Slika na koricama je osječka razglednica iu naklade Milana Dirnbacha. Fotografija je snimljena
između kraja 1926. i početka 1933. godine. (Iz zbirke Bože Plevnika, HR-DAOS-2092 1.483.).

Anamarija Lukić

**Osijek gradonačelnika
Vjekoslava Hengla
(1920. – 1934.)**

Osijek, a. d. 2021.

Slika 1, HR-DAOS-871, kut. 1, Osobna fotografija Vjekoslava Hengla s potpisom.

Sadržaj

Predgovor.....	7
1. UVOD.....	9
1.1. Međuratni Osijek u hrvatskoj historiografiji.....	11
1.2. Izvori i metode rada.....	14
1.3. Grad Osijek u međuratnom razdoblju.....	16
1.3.1. Demografski, gospodarstveni, prometni, institucionalni, upravni i politički presjek grada Osijeka u međuratnom razdoblju.....	23
2. OSJEČKA GRADSKA VLAST 1920. – 1923.	39
2.1. Političko grupiranje 1919. godine.....	44
2.2. Pripreme za gradske (i konstitualne) izbore – programi, optiranje i uskrata biračkih prava.....	51
2.3. Gradski izbori i ponovljeni gradski izbori 1920.....	54
2.4. Komunalni razvoj grada.....	69
2.5. Osječki radikali i demokrati kao dionici gradske vlasti.....	81
3. OSJEČKA GRADSKA VLAST 1923. – 1926.	91
3.1. Gradski izbori za polovinu gradskih zastupnika 1923.....	98
3.2. Ugovor o gradnji elektrane i el. tramvaja i pobjeda nad Plinarom.....	109
3.3. Pritisak na hrvatske stranke, hrvatske birače i gradsku autonomiju.....	128
3.4. Raspuštanje gradskog zastupstva.....	137
4. KOMESARIJAT 1926. – 1928. I POVRATAK GRADONAČELNIKA.....	143
4.1. Nezakoniti postupci nezakonitog upravitelja.....	144
4.2. Ponovljeni gradski izbori i kompromis s radikalima.....	172
4.3. Posljedice komesarijata i plan za saniranje gradskih financija.....	183
5. GRADSKA VLAST U DOBA ŠESTOSIJEČANJSKE DIKTATURE I VELIKE DEPRESIJE.....	197
5.1. Ukidanje stranačkog života i preustroj gradske vlasti.....	200

5.2. Posljedice državno-administrativnih promjena (ukidanja oblasti i uvođenje banovina)	206
5.3. Udar svjetske krize na grad Osijek.....	220
5.4. Udar državnog programa štednje na grad Osijek: borba gradske vlasti protiv marginalizacije Osijeka	228
5.5. Rješavanje gradskih financija i komunalnog razvoja (preustroj gradskih poduzeća, samofinanciranje vodovoda)	236
5.6. Odstupanje Vjekoslava Hengla s položaja osječkoga gradonačelnika	242
6. ZAKLJUČAK	247
KAZALO IMENA	255
POPIS IZVORA I LITERATURE	257